

KOMUNIKAT FSSM RP - 12 listopada 2018

INFORMACJA PRAWNA DOT. EKWIWALENTU ZA NIEWYKORZYSTANY URLOP

INFORMACJA PRAWNA

Dużo emocji w ostatnich dniach wzbudziło ww. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r. (sygn. K 7/15) w sprawie zgodności art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji w, brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o zmianie ustawy o Policji i innych ustaw, z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Wizja odzyskania jakichkolwiek środków, szczególnie przez osoby represjonowane ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r., musi rodzić po stronie zainteresowanych nadzieję na polepszenie, chociażby w niewielkim stopniu, ich często tragicznej sytuacji materialnej, po stronie piszących te słowa także. Musimy jednak widzieć stan prawny, stworzony ww. orzeczeniem, w realnym świetle bez szkodliwej ułudy i myślenia życzeniowego. W związku z tym postaramy się przybliżyć naszym, Koleżankom i Kolegom, możliwie prostym językiem, kilka kwestii, które pozwolą widzieć to zagadnienie takim jakim ono jest.

1. Trybunał Konstytucyjny, po rozpoznaniu w dniu 30 października 2018 r. na posiedzeniu niejawnym wniosku Zarządu Głównego NSZZ Policjantów o zbadanie zgodności (między innymi) art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji ze wskazanymi przepisami Konstytucji RP orzekł jednogłośnie, że ww. przepis, w zakresie, w jakim ustala wysokość ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego w wymiarze 1/30 części miesięcznego uposażenia, **jest niezgodny** z art. 66 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji RP.
2. Przypomnijmy teraz, jakiego rodzaju zarzuty wobec ww. art.115a ustawy o Policji postawił przed Trybunałem Zarząd Główny NSZZ Policjantów? Otóż wskazano na odmienne uregulowanie wysokości ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego (lub dodatkowego) oraz za niewykorzystany czas wolny przez funkcjonariuszy Policji względem rozwiązań ustawowych przyjętych dla innych służb mundurowych. Wskazano, że na mocy tego przepisu ekwiwalent wynosi 1/30 części miesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku

służbowym. Natomiast w stosunku do funkcjonariuszy Agencji Wywiadu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, funkcjonariuszy służby Kontrwywiadu i Wywiadu Wojskowego oraz żołnierzy zawodowych ekwiwalent ten, za każdy niewykorzystany dzień urlopu wypoczynkowego, wynosi 1/22 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami do uposażenia o charakterze stałym. W przypadku zaś funkcjonariuszy Służby Więziennej ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego wynosi 1/21 miesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

3. Do jakich wniosków doszedł Trybunał wydając taki, a nie inny, wyrok? Otóż skonstatował, że prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego nabywane jest w sytuacji zwolnienia ze służby. Celem ekwiwalentu jest zrekompensowanie funkcjonariuszowi Policji faktycznej niemożności wykorzystania przysługującego mu urlopu, co stanowi urzeczywistnienie konstytucyjnie zagwarantowanych corocznych płatnych urlopów. Na skutek okoliczności niezależnych od policjanta (co z pewnością potwierdzają nasze osobiste doświadczenia), może dojść do sytuacji, w której nie zdołał on wykorzystać urlopu przed ustaniem stosunku służbowego. Wówczas jedyną formą rekompensaty za niewykorzystany urlop jest przewidziany przez ustawodawcę ekwiwalent pieniężny.

Trybunał Konstytucyjny uznał następnie, że ekwiwalent będący substytutem niewykorzystanego urlopu powinien odpowiadać wartości tego świadczenia w naturze. Świadczeniem ekwiwalentnym za przepracowany dzień urlopu jest wynagrodzenie za jeden dzień roboczy. Określony w art. 115a ustawy o Policji sposób obliczania ekwiwalentu pieniężnego powoduje, że policjanci za każdy dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego otrzymują około 73% dziennego uposażenia, czego, w ocenie Trybunału, nie można nazwać rekompensatą ekwiwalentną. Efektem takiego rozumowania było stwierdzenie, że zakwestionowany przepis art.115a ustawy o Policji naruszył gwarancje wynikające z Konstytucji.

WNIOSKI:

1. Omawiany Wyrok TK dotyczy wyłącznie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy należnego tym funkcjonariuszom Policji, którzy odeszli na zaopatrzenie emerytalne lub rentowe po dniu 19 października 2001 r., tj. po wejściu w życie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o Policji, ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ustawy –

Prawo bankowe, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną.

2. Jak przedstawia się stan prawny po wydaniu przez Trybunał ww. wyroku? Otóż opublikowany w dniu 6 listopada 2018 r. wyrok TK spowodował taki skutek, że decyzje wydane na podstawie art. 115a ustawy o Policji o przyznaniu ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop należy uznać za wydane bez wymaganej podstawy prawnej.
3. Utrata mocy obowiązującej ww. art. 115a (w zakresie, w jakim ustala wysokość ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego w wymiarze 1/30 części miesięcznego uposażenia) daje policjantom możliwość wystąpienia o ponowne ustalenie wysokości i wypłaty należnego im ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop.
4. W wydanym wyroku Trybunał Konstytucyjny nie wskazał jaki mnożnik dla policjantów będzie właściwy. Wskazał jedynie, że ekwiwalent, będący substytutem niewykorzystanego urlopu, powinien odpowiadać wartości tego świadczenia w naturze. Świadczeniem ekwiwalentnym za przepracowany dzień urlopu jest wynagrodzenie za jeden dzień roboczy (służby). Wiemy, że w innych służbach mundurowych mnożnik ten został określony na poziomie 1/21 lub 1/22. Nie ulega więc wątpliwości, że problem jego wymiaru - w przypadku policjantów - wymaga ustawowego uregulowania. Można przewidywać, że kwestia ta będzie przedmiotem sporów przed sądami administracyjnymi.
5. Formą wystąpienia o ponowne ustalenie wysokości i wypłatę ekwiwalentu może być „Wniosek...”, o odpowiedniej treści. Nasza propozycja nie zawiera konkretnie wskazanej podstawy prawnej, w tym pozornie właściwego art.145a k.p.a., albowiem pierwotne ustalenie i wypłacenie tego ekwiwalentu nastąpiło w innej formie niż decyzja administracyjna. Okoliczność ta przesądza o niedopuszczalności skargi o wznowienie postępowania, o której mowa w ww. przepisie.
6. Co do zasady, adresatem ww. Wniosku powinien być właściwy komendant jednostki Policji (powiatowy [miejski], wojewódzki [stołeczny] lub Komendant Główny Policji), tj. tej jednostki, w której policjant pełnił służbę bezpośrednio przed odejściem ze służby.

Z ostrożności procesowej „Wniosek” ten należy złożyć w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, tj. **najpóźniej 6 grudnia 2018 r. !!!**

Uwaga! Inicjatywa jego złożenia leży wyłącznie po stronie zainteresowanego (byłego policjanta). Nie wydaje się, by organ (komendant Policji) zdecydował się działać z urzędu.

Z odpowiedzi komendantów Policji na składane Wnioski będziemy wnioskować o ich stosunku do kwestii ewentualnego przedawnienia roszczenia o wypłatę ekwiwalentu, o którym mowa w art. 146 § 1 k.p.a., dotyczącego tych uprawnionych, którzy odeszli ze służby przed dniem 6 listopada 2013 r. i w zależności od tego proponować podejmowanie dalszych działań prawnych. Nie możemy też wykluczyć, że komendanci Policji będą zwlekać z wypłatą ekwiwalentu do czasu uchwalenia odpowiedniej nowelizacji art. 115a ustawy o Policji.

Komisja Prawna FSSM
przy konsultacji
Radcy Prawnego - Aleksandry Karnickiej